

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Priljubljanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja se vsak teden, izven tega 60 dni, za iznositve 50 din. Člani pov. UJU plačajo list a članarino, uglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112.

Za izboljšanje položaja šolskim upraviteljem.

Ni še daleč za nami čas, ko so se učitelji branili nadzorniških mest, delno ker so politične stranke izrabljale te položaje, da so na nje postavljale svoje eksponente, da bi pridobivali učiteljstvo za svoje stranke, pa tudi materialni položaj nadzornikov ni bil zavidljiv. Doklad niso imeli nikakih, na povrnitev izdatkov, ki so jih imeli ob priliki nadzorovanj, pa so morali čakati mesece in mesece — celo leta.

Nekdanje pravice in vpliv so izgubili bili skoro popolnoma. Da je spričo tega mnogo trpela šola, je jasno! Med vzroki — če se govori o nazadovanju narodne šole in o nevarnosti, da narodna šola pade — je tudi ta.

Zato je v poslednjem času prevladala tendenca, da se ustvari nadzorniku primeren položaj, ki naj se pozna tudi v materialnem pogledu. Merodajni krogi so uvideli, da je to nujno potrebno z ozirom na obstoj narodne šole in na njen dvig do primerne višine.

Iz tega razloga je priznan nadzornikom poleg stanovanja odnosno stanarine in ostalih pravic učiteljstva tudi doatek 300 Din mesečno in 10% povisek rednih prejemkov po čl. 7, čin. zak. Obstoj tendenca, da se zviša pavšal in se privoli tudi akontacijo za nadzorovanja.

Da to še ni popolna rešitev vprašanja, je jasno.

Šola pa ne sloni samo na nadzornikih, temveč predvsem na učiteljstvu samem in tudi v veliki meri na dobrih šolskih upraviteljih.

Do zadnjega časa je upraviteljski položaj bil privlačljiv v toliko, kolikor je bil zvezan z naravnim stanovanjem in z razliko med ocenjenim stanovanjem in državno stanarino. Po 1. aprilu t. l. so upravitelji izgubili državno stanarino in s tem omenjeno razliko ter imajo manjše prejemke nego so jih imeli prej. Njihov položaj se je poslabšal.

Zaradi šole je nujno potrebno, da se tudi upraviteljem podeli materialni položaj, ker smelo lahko trdimo, da sloni šola danes v mnogih ozirih na njih računih. Z novim šolskim zakonom so naložene upraviteljem važne nove naloge in velika odgovornost. Ista tendenca je pri izdelavi pravilnika k zakonu o narodnih šolah. Čimbojše izvajanje zakona ni odvisno samo od šolskih nadzornikov, ampak tudi od dobrih šolskih upraviteljev.

Ta princip je bil priznan tudi pri ostalih kategorijah šolstva. Zato so dobili direktorji srednjih šol po čl. 83. zak. o srednjih šolah višji položaj in dodatek za upraviteljske posle, enak položaj so dobili direktorji učiteljskih po čl. 64. zak. o učiteljskih z dodatkom in tudi za ravnatelje meščanskih šol je V. Z. S. priznal po projektu upraviteljsko doklado.

Da mora šola čimbolj uspevati in da je direktor čimveč v zvezi s člani učiteljskega zbora, je odmerjenih direktorju srednje šole po čl. 87. zak. o srednjih šolah, direktorju učiteljskega pa po čl. 62. zak. o učiteljskih le po 5 ur učne obveznosti na teden in tudi za ravnatelja meščanske šole obstoja tendenca, da ostane pri sedanjih obveznostih z 10 urami na teden. Iz istih razlogov bi bilo vse kako v interesu šole, da se tudi upravitelju osnovne šole zniža sedanja učna obveznost od 28 tedenskih ur na minimum, ki je potreben za predpisan stik z učiteljstvom v razredih in za šolsko administracijo.

V srednji šoli in na učiteljski se je potreba administracije posebej podčrtala s tem, da je po čl. 98. zak. o srednjih šolah in čl. 73. zak. o učiteljskih pridelejen direktorju še poseben tajnik.

Po sedanjih prilikah mora šolski upravitelj osnovne šole opravljati svoje upraviteljske posle po opravljenem poslu v svojem razredu ter mora pregledati in biti odgovoren tudi za delo vsega ostalega učiteljstva na šoli.

Zavedajoč se, da sloni šola in njen napredek v dobri meri na ramenih šolskih upraviteljev, so vsi dosednji zakoni predvidevali šolskim upraviteljem tudi

primeren položaj. Upravitelji so imeli že dosedaj pravico na naravno stanovanje in poleg tega še na upraviteljsko doklado. Upraviteljske doklade so predvidevali tudi vsi projekti zakonov, ki so bili predloženi parlamentu in tudi ni eden inozemski šolski zakon ni brez upraviteljske doklade.

Res je, da novi šolski zakon ne daje podlage za to doklado, toda po čl. 40. čin. zak. je dana možnost, da se taka podlaga ustvari.

V budžetskem pogledu pa tudi ni zapreke, da bi se vsaj s prihodnjim budžetom za budžetno leto 1931/32. ustvarila možnost, kar bi bilo to tudi v in-

teresu šole, ker vprašanje upraviteljskih doklad danes ni samo materialno vprašanje, temveč postaja moralno vprašanje, t. j. vprašanje obstoja dobre narodne šole. Moralno vprašanje je zategadelj, ker bo padala ambicija učiteljstva za povpraševanjem po upraviteljskih mestih in bo postalo vprašanje dobrih upraviteljev akutno, ker se bo vsakdo branil upraviteljskega mesta — kakor je bilo to pri nadzornikih.

Upraviteljske doklade so danes vprašanje moralnega priznanja za večje delo in odgovornost.

S kvaliteto upraviteljev bo padla kvaliteta šole!

Novi učni načrt za narodne šole.

Po sprejetju zakona o narodnih šolah je postajal problem novega učnega načrta za narodne šole od dne do dne aktualnejši. Mnogo se je že pisalo o učnih načrtih že v prejšnjih časih in se je vedno poudarjalo potrebo uvedbe enotnega učnega načrta za vso državo. Sedaj pa, ko je posebna komisija že pripravila material za in ga odalila Glavnemu prosvetnemu svetu v pretrah, se pojavljajo o novem učnem načrtu razna mišljenja. Poudariti je treba, da so to povsem osebna mišljenja posameznikov in kot tako naj velja tudi naslednje.

Že v § 44. zakona o narodnih šolah so posebna določila glede učnega načrta. Ta določila predvidevajo koncentracijo pouka in učenčevu aktivno sodelovanje. Isti člen zakona pa določa tudi, da mora učni načrt dajati možnost, da se prilagodi pouk življenjskim razmeram in potrebam v kraju, kjer je šola.

Ker stojimo danes pred sprejetjem enotnega učnega načrta za vso državo in ker imamo že tozadevna določila zakona o narodnih šolah, je mogoče razpravljati o učnem načrtu edino iz stališča teh določil.

Iz članka priobčenega v zadnji številki »Učit. Tovariša« bi se moglo povzeti, da je izdelan osnutek nekakega maksimalnega načrta za vse vrste šol, in sicer v planinskih, industrijskih in poljedelskih krajih, in zaradi tega poudarja pisec potrebo, da bi se dal ves načrt raznim šolam vsaj eno leto v preizkušnjo. Nastane pa vprašanje, ali je mogoča izvedba takega maksimalnega načrta?

Ako se oziramo na določila zakona, da naj se upošteva načelo koncentracije pouka, pridemo do zaključka, da je na podlagi tega načela nemogoče sestaviti maksimalen učni načrt za vso državo, kajti izvedba koncentracije pouka in učenčevega aktivnega sodelovanja, je mogoča edino na podlagi učenčevih doživljanj. Jasno in samoposebi umevno pa je, da so učenčevi doživljanja v obmorskih krajih povsem drugačni od onih v gorskih, industrijskih ali poljedelskih krajih. Zaradi tega pa mora biti snov enega in istega predmeta v raznih krajih povsem drugačna, ker se mora naslanjati vedno le na doživljanja.

Zakonodajalec je imel ob izdelavi zakona o narodnih šolah v mislih isto načelo,

ker poudarja, da se mora prilagoditi pouk življenjskim razmeram in potrebam v kraju, kjer je šola. In če sedaj natančneje premislimo, moramo priti do zaključka, da je na podlagi teh dejstev nemogoča uvedba nekakega maksimalnega učnega načrta, ki bi predpisoval natančno vso snov, ki naj jo predelajo učenci raznih razredov, ker je to mogoče izvesti le s podrobnimi učnimi načrti. Te pa naj izdelajo posamezne šole, eventualno tudi posamezni srez na podlagi okvirnega učnega načrta, ki naj bi veljal za vso državo.

Okvirni učni načrt bi lahko podal natančne smernice, ki so potrebne pri izdelavi podrobnih učnih načrtov. Tudi nekako minimalno snov bi mogel vsebovati, vsekakor pa bi moral začrtati natančno obseg znanja, ki ga morajo pridobiti učenci nižje, odnosno višje narodne šole.

Učni načrt je sam po sebi morda še celo važnejši faktor, nego zakon o narodnih šolah in zato bi bilo predvsem potrebno, da se zaslisi pred njegovim sprejetjem mnenje praktikov na polju osnovnega šolstva. Mnoge zmešnjave lahko nastanejo z uvedbo novega učnega načrta, to pa predvsem zaradi njegovega tolmačenja. Veliko težje pa bo ustvariti enotno tolmačenje maksimalnega učnega načrta, nego bi se to dalo urediti z okvirnim, ki naj bi vseboval le minimalno snov, a bi jasno začrtal končni cilj, ki ga morajo doseči posamezni razredi in posamezne šole.

Vsekakor pa bi bilo zelo priporočljivo, da bi se ves učni načrt dal, pred uvedbo v vse šole, v preizkušnjo. Kako naj bi se ta preizkušnja izvršila, naj bi določili merodajni faktorji, poudariti pa je na tem mestu potrebno, da bi se s preizkušnjo učnega načrta, pa najsi bo ta maksimalen, minimalen ali samo okvirni, izognili mnogim neprijetnostim, ki bi nastale vsled različnega tolmačenja. Preizkušnja bi ugotovila vse dobre strani učnega načrta, pokazala bi pa tudi gotove hibe, ki bi se jih dalo pred užit konitvijo odstraniti.

Kakor je ustvaril novi šolski zakon v vsej državi enotno šolstvo, tako upajmo, da bo tudi novi učni načrt, z uvedbo enotnosti pri pouku v vsej državi, zadovoljil vse merodajne faktorje, predvsem pa učiteljstvo, ki ga bode preizkušalo in po njem poučevalo.

Delovanje širjega sosveta UJU - Poverjeništvo Ljubljana.

Z ozirom na članek »Delovanje širjega sosveta UJU — Pov. Ljubljana« v štev. 37. od 8. maja 1930. Vas prosim, da v smislu čl. 26. in 27. Zakona o tisku natisnete na istem mestu v prvi prihodnji številki sledeči popravek:

Ni res, da sem podpisani želel prečitati izjavo Celjskega učiteljskega društva četudi nepooblaščen in neoficielen zastopnik društva, pač pa je res, da sem bil od društva pooblaščen, da se udeležim seje kot neoficielen zastopnik društva ter da prečitam uradno izjavo društva, kakor društvo ne more biti uradno zastopano.

Ni res, da me je g. poverjenik pozval, naj to izjavo podam pozneje, ko pride izjava Celjskega društva v razpravo ali pri slučajnostih, pač pa je res, da se je g. poverjenik skliceval na pravilnik.

Ni res, da navzoči (25 + 12) glasujejo proti, pač pa je res, da je samo del navzočih glasoval proti, dočim se je del zdržal glasovanja, del pa je glasoval za.

S spoštovanjem

Gerlane Milko.

V Celju, dne 17. maja 1930.

Delo UJU Poverjeništvo Ljubljana in »Učiteljskega tovariša« za čimboljši šolski zakon.

(Članki in razprave o šolskem zakonu objavljeni v »Učiteljskem tovarišu«.)

(Dalje.)

1923.:

Resolucija na min. prosvete za prosto stanovanje in ogrev po zak. z 23. VII. 1919. »Učit. Tov.« št. 1., z dne 4. I., str. 2.

Zahteve ožjega sosveta glede prostega stanovanja in ogreva. »Učit. Tov.« št. 17., z dne 26. IV., str. 1.

Vrste narodnih šol in naloge teh. (Program UJU podan na skupščini v Sarajevu). »Učit. Tov.« št. 17., z dne 26. IV., str. 2.

Sestav učit. kadra, položaja, izobrazba itd. »Učit. Tov.« št. 20., z dne 17. V., str. 3.

Zabavišča, osnovne šole in šole za nadaljevalno izobrazbo. (Program UJU). »Učit. Tov.« št. 18., z dne 3. V., str. 1.

Ureditev prosv. uprave. (Program UJU kot zgoraj). »Učit. Tov.« št. 21., z dne 24. V., str. 1.

Reorganizacija osnovnega šolstva v socialnem oziru. »Učit. Tov.« št. 32., z dne 7. VIII., str. 2.

Šta je sa školskim zakonom? »Učit. Tov.« št. 32., z dne 7. VIII., str. 3.

Sodobne zahteve vzgoje in narodne prosvete (razprava dr. Fr. Zgeča). »Učit. Tov.« št. 32., z dne 7. VIII., str. 4.

Delo na projektu zakona o narodnih šolah. (Radojevičev načrt), poročilo na kongresu UJU v Ljubljani. »Učit. Tov.« št. 32., z dne 7. VIII., str. 7.

Jedinstvo osnovne nastave — zakon o narodnih šolah — stališče ministra G. Trifunovića — k resolucijam kongresa UJU od 7. VIII. 1923. v Ljubljani. »Učit. Tov.« št. 35., z dne 30. VIII., str. 1.

1924.:

Zahteva Glavnega odbora UJU za izdajo šolskega zakona. »Učit. Tov.« št. 1., z dne 3. I., str. 1.

Zahteva Glavnega odbora UJU za izdajo šolskega zakona na skupščini v Dubrovniku 24.—26. VIII. 1924. »Učit. Tov.« št. 35., z dne 4. IX., str. 2. in 3.

Verouk počuj učitelj. »Učit. Tov.« št. 5., z dne 31. I., str. 1.

Ločitev šol uprave od politične, ali samouprava šolstva (teza šol. zakon). »Učit. Tov.« št. 8. in 33., z dne 21. II. in 14. VIII., str. 1.

V boj za odpravo krivic (naturalna stanovanja — odtegljaji za ta). »Učit. Tov.« št. 26., 27., 28., z dne 26. VI. in 3. VII., str. 1.

Konec šolske samouprave. »Učit. Tov.« št. 34., z dne 21. VIII., str. 1.

Minister prosvete g. Pribečević o jugoslovenski šoli. »Učit. Tov.« št. 1., z dne 15. I., str. 2.

Protest za nujno sprejetje šol. zakona. »Učit. Tov.« št. 7., z dne 19. II., str. 1.

Načrt šol. zakona izročil g. min. prosvete UJU v proučitev in da stavi predloge. »Učit. Tov.« št. 8., z dne 16. II., str. 2.

Anketa o načrtu zakona za osnovne šole. (Min. prosvete g. Pribečević o soodločevanju učiteljstva pri prosv. upravi). »Učit. Tov.« št. 10., z dne 12. III., str. 1.

Posebni disc. predpisi za učiteljstvo (razprava na pokr. skupščini v Krškem) — smernice. »Učit. Tov.« št. 10., z dne 12. III., str. 1. in 2.

Šolski zakon in narodno prosvetevanje. »Učit. Tov.« priloga (Prosveta).

Stanovišče k načelnim pitanjima predloga o narodnim školama (z ankete UJU — pov. Ljubljana). »Učit. Tov.« št. 11., z dne 19. III., str. 1.

Osemljetna obveznost (z ozirom na anketo »Narodne prosvete«). »Učit. Tov.« št. 12., z dne 26. III., str. 1.

Tudi srbsko učiteljstvo se izreka za ločitev prosv. uprave od politične. »Učit. Tov.« št. 13., z dne 2. IV., str. 1.

Načrt šol. zakona izgotovljen — in pride na to med prvimi na dnevni red Nar. skupščine. »Učit. Tov.« št. 15., z dne 16. IV., str. 2.

a) Pripombe izvršnega odbora UJU k načrtu zakona o narodnih šolah. »Učit. Tov.« št. 16., z dne 23. IV., str. 1.

b) Iz načrtov novih šolskih zakonov in šolske uprave. »Učit. Tov.« št. 16., z dne 23. IV., str. 1.

Anketa o obrtno-nadaljevalnem šolstvu. »Učit. Tov.« št. 17., z dne 1. V., str. 1.

a) Nekaj misli o vprašanju bodočega zak. o narodnih šolah. b) Zakon o narodnih šolah. (Nekaj še vedno aktualnih vprašanj iz debate o Radojevičevem načrtu šol. zakona v Glav. Prosv. Svetu). »Učit. Tov.« št. 18., z dne 7. V., str. 1.

b) Zakon o narodnih šolah. (Nekaj še vedno aktualnih vprašanj iz debate o Radojevičevem načrtu šol. zakona v Glav. Prosv. Svetu). »Učit. Tov.« št. 20., z dne 21. V., str. 1.

Časopisne vesti o donošenju novega šol. zakona — naj pride v juliju pred Nar. skupščino. »Učit. Tov.« št. 20., z dne 21. V., str. 2.

b) Zakon o narodnih šolah. (Hude Dr.). »Učit. Tov.« št. 21. in 22., z dne 28. V. in 4. VI., str. 2. in 1.

Projekt zakona o narodnih šolah, ki je bil predložen 16. V. Nar. skupščini. »Učit. Tov.« št. 22., z dne 4. VI., str. 3.

Nekaj hrib predloženega projekta šol. zakona. »Učit. Tov.« št. 24., z dne 18. VI., str. 1.

Spomenica pov. UJU Ljubljana k projektu šol. zakona. »Učit. Tov.« št. 24., z dne 18. VI., str. 2.

Izpremembe v projektu šol. zakona poslane izvršnemu odboru. »Učit. Tov.« št. 25., z dne 25. VI., str. 1.

Nadaljne izpremembe šol. zakona sprejete v sekciji. »Učit. Tov.« št. 25., z dne 25. VI., str. 2.

V čem klerikalci najbolj napadajo šolski zakon? »Učit. Tov.« št. 25., z dne 25. VI., str. 2.

Spomenica in predlogi k projektu šol. zakona, ki je predložen Nar. skupščini, pov. UJU v Ljubljani. »Učit. Tov.« št. 25., priloga v cirilici.

Projekt šol. zakona in obmejno šolstvo. »Učit. Tov.« št. 26., z dne 1. VII., str. 2.

Resolucija na V. pokr. skupščini — odo-britev spomenice in predlogov k šol. zakonu, ki jih je izdalo Pov. UJU. »Učit. Tov.« št. 27., z dne 9. VII., str. 1.

(Dalje prih.)

Tovariši in tovarišice, spomnite se ob vsaki priliki Učiteljskih domov v Ljubljani in Mariboru!